

ACC. N:R M. 14526:1-4.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Gunnar Johansson, Bottne*
Härad: *Norvidinge* Berättare: " " "
Socken: *Järaby* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1904 i Järaby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

London, deras bruk och anskaffning. s. 1-4.

LUF 108

LUF 108. Fordon, deras bruk och anskaffning.
 Uppställningen anses tiden från början ~ 1800 till
 intill nuvarande tid. På en mindre suistänk
 gård. På en sådan gård fanns 2-3 arbetsvagnar
 och kallades "arbetspänningar", 1 fjädervagn, 1 äk-
 tärna, 1 par arbetskällor, 1 älskrinda, och i
 snare tid 1 par älskällor.

Arbetsfordon. Arbetsvagnen användes
 till all slags körning såsom till gödsel, trö,
 säd, och till kraven, det utbyttes bara olika
 träckor på vagnen och vid skogskörslor ingen
 häck utan bara backe. Fram- och bak-
 vagnen var förbundna med varandra
 med en "längda" av trä som medelst
 spricthål kunde göras olika lång.

Framvagnens hjul var alltid mindre
 än bakhjulen. De främre älsta arbetsvagn-
 arna hade "stumpbössor" d.v.s. det

var ej bräda hjulbössor, utan det var
svidda järnringar och i vissa ände på
hjulaxeln. Fjäderanordningar förekommo
ej på dessa vagnar.

Ätt- och tvätjuliga härror användes som
dragnävar.

Arbetskalhar förekommo alltid i de
småtänkta gårdarna.

Rhedon. arbetsvagnen användes även
vid resor t. ex. till kvarnen och till Väje-
stad, då sålde man en sk. "kvarnsträck"
på vagnen, det var en målad träsk och
ofta försedd med små ribbor på sidorna
bara för pryddad. I denna träsk lade
de man några säcken säd till kvarnen,
eller också en eller två grisar som slaktats
och skulle säljas på torget i Väje.

De första finare ålderna var de tråkiga
kärorna som användes vid maskaderna
och till finskjuts. De var försedda med fjäder
och hade bara ett säte, hjulen var mycket
stora. En av dessa typer kallades för "himla-
färdskärror", de hade alltid fotack av
skinn. Senare kommes fjäderkärorna som
hade fyra hjul.

De äldre åkståderna var "skindorna",
de var försedda med ett säte och hade en
huskbrak bakligger, de hade fotack.

Charabonger, landärr och drockor före-
kommo ej hos de vanliga bönderna,
utan det var blott på de stora s.k. herrega-
darna som var försedda med dessa.

Det var 1919-1920 som jag minns den
första bilen i Snaby trakten, den var utan
tak, man hade fröordligen sofflet som

huru de fälles upp, de hade ett signet-
horn utanpå bilen. Vid en sammankomst
på Rydets festplats i Rottus körde denna
listturs. Han körde tur i Rydet - Noraby
och åter, cirka 2 km. från se åter, det
bestände en krona att åka, det gick ej
frit, ungefär 15 km. frit.

Reskaffning. Krotsvagnar gjordes
av byskickaren och senare gjorde järn-
beslaget. När fjädervagnar och åkkrämlor
kom i bruk, beställdes dessa hos någon
vagnmakare i trakten t. ex. Sandberg i Tolg,
eller från Stenberga socken i Jönköpings län.
De sålde även vagnar på marknaden i trakten.
De hade sin varustämpel på stödet till
skackeljärnet. Här kan jag berätta 2 åk-
krämlor, fjädervagn, åkkrämlor u. u.